

Strategia

działań naprawczych oraz rozwoju Gminy Pątnów

Pątnów, luty 2013

Spis treści

- I. Cele i założenia opracowania „Strategii działań naprawczych oraz rozwoju gminy Pątnów”**
- II. Stan otwarcia w 2010 r.**
- III. Działania naprawcze podjęte przez organy Gminy Pątnów**
- IV. Obecny stan finansów komunalnych i realizacji programu naprawczego**
- V. Współpraca Rady Gminy i Wójta**
- VI. Pozyskiwanie inwestorów w sferze energetyki wiatrowej**
- VII. Działania prorozwojowe planowane na lata 2013 i następne**
- VIII. Podsumowanie**
- IX. Załącznik – Podstawowe informacje o Gminie Pątnów**

I. Cele i założenia opracowania „Strategii działań naprawczych oraz rozwoju gminy Pątnów”

Podstawowym celem niniejszego opracowania jest dokładna analiza obecnej sytuacji Gminy Pątnów, w kontekście podejmowanych przez władze Gminy działań naprawczych realizowanych systematycznie od początku kadencji.

Szczególne miejsce w niniejszym opracowaniu zajmuje wskazanie już osiągniętych celów i zamierzeń określonych w Programie naprawczym finansów Gminy Pątnów, w tym poczynionych oszczędności, co doprowadziło do utraty aktualności wszystkich przesłanek zastosowania przez Prezesa Rady Ministrów wobec Gminy najsilniejszych środków nadzoru w postaci zawieszenia jej organów i ustanowienia zarządu komisarycznego.

Analizie poddano działania o charakterze ekonomiczno-finansowym oraz organizacyjnym uwzględniając dane historyczne z lat 2010-2012 oraz wskazując plany na rok 2013.

W zakresie planów rozwojowych opracowanie zawiera koncepcje aktywności Gminy na rok 2013 i lata kolejne z uwzględnieniem wielopłaszczyznowej struktury zadań Gminy oraz jej możliwości rozwojowych.

Analizy dokonano w oparciu o materiały przekazane przez Gminę, w tym dokumenty finansowe, sprawozdawcze i planistyczne.

II. Stan otwarcia w 2010 r.

Działające od grudnia 2010 r. władze Gminy Pątnów przejęły Gminę w stanie uniemożliwiającym jej dalsze, prawidłowe funkcjonowanie, w szczególności w zakresie gospodarki finansowej Gminy. Poprzez lekkomyślne wydatkowanie środków publicznych, w tym rozpoczęcie wielu nieprzemyślanych inwestycji, przez organy poprzedniej kadencji, stan finansów komunalnych na koniec 2010 r. osiągnął poziom krytyczny, co przełożyło się również na niebywałe problemy finansowe w roku 2011. Rozpoczęte inwestycje należało bowiem kontynuować, zaś za zakończone zapłacić.

Stan zadłużenia gminy na koniec 2010 r. wynosił 15.307.072,91 zł w tym 1.196.238,10 zł stanowiły zobowiązania wymagalne. Natomiast wskaźnik zadłużenia na koniec 2011r. ukształtował się na poziomie 103,97%, co stanowiło kwotę 17 965 844,28 zł. Tak znaczny wzrost zadłużenia gminy w stosunku do 2010 r. spowodowany był tym iż zobowiązania, które były niewymagalne na koniec 2010 r. stały się wymagalne z dniem 2 stycznia 2011 r., oraz w 2011 r. zostały wystawione faktury na podstawie umów zawartych 2010 r. na łączną kwotę 6 032 951,05 zł.

Sztucznie zwiększone zatrudnienie poprzez utworzenie niepedagogicznych stanowisk menagerów oświaty generowało dodatkowe koszty i wymagało pilnych działań restrukturyzacyjnych.

Nowe władze napotkały po rozpoczęciu kadencji również problemy kadrowe w postaci absencji Skarbnika i jego zastępcy, co uniemożliwiło sprawne przejęcie obowiązków przez nowo wybranego Wójta.

Istotnym problemem, który pojawił się po kontroli przeprowadzonej w dniach 17.12.2010 – 31.01.2011 przez kontrolerów Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi były nieprawidłowości w wydatkowaniu środków dotacji celowej na inwestycje

realizowaną w ramach Programu Wieloletniego – Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych 2008-2011 pn. „Budowa drogi gminnej w miejscowościach Kolonia Pątnów – Parcela Bieniec – Bieniec Mały”. Zgodnie z wystąpieniem pokontrolnym osobami winnymi nieprawidłowości był poprzedni Wójt Gminy oraz Skarbnik. Skutkiem licznych nieprawidłowości była konieczność zwrotu kwoty 2.00.005,33 zł, którą również należało ująć w pozycjach budżetu jako zobowiązanie. Jednocześnie należało wypłacić wynagrodzenie wykonawcom inwestycji, co dodatkowo obciążało budżet Gminy.

III. Działania naprawcza podjęte przez organy Gminy Pątnów

W celu znormalizowania funkcjonowania Gminy obydwie organy podjęły szereg działań. Wójt Gminy powołał komisję do spraw opracowania Programu naprawczego. Po jego przygotowaniu Rada Gminy przyjęła Program w dniu 14 listopada 2011 r. uchwałą Nr XI/45/2011 ze zm. W celu zapewnienie większego profesjonalizmu Programowi naprawczemu Wójt zlecił przygotowanie nowej wersji Programu podmiotowi zewnętrznemu i ostateczna wersja programu została przyjęta w listopadzie 2012 r.

W oparciu o założenia Programu Wójt i Rada Gminy podjęli szereg działań, zgodnie z postanowieniami ustaw z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U.2001.142.1591, ze zm.) oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U.2009.157.1240 z późn. zm.), zmierzających przede wszystkim do poprawy sytuacji finansowej Gminy, które zostaną szczegółowo omówione poniżej.

Działania organów Gminy skupione zostały na wdrożeniu zaplanowanych oszczędności, jak również zapewnienie zwiększonych dochodów Gminy, między innymi poprzez nawiązanie współpracy z inwestorami zewnętrznymi.

Skutecznie podjęto realizację Programu naprawczego osiągając oszczędności w kwocie ok. 1 200 000,00 zł., co pozwoliło zbilansować budżet na rok 2013 i uzyskać nadwyżkę budżetową przeznaczoną na spłatę zobowiązań z lat ubiegłych.

Jednocześnie Gmina realizuje wszystkie ustawowe zadania nałożone na podstawowe jednostki samorządu terytorialnego, zarówno własne, jak i zlecone, zabezpieczając potrzeby gminnej wspólnoty samorządowej.

IV. Obecny stan finansów gminnych i realizacji programu naprawczego

Uchwałą Nr XXIV/140/2013 z dnia 30 stycznia 2013 r. Rada Gminy Pątnów przyjęła budżet na rok 2013, zaś uchwałą Nr XXIV/139/2013 z dnia 30 stycznia 2013 r. Wieloletnią Prognozę Finansową Gminy na lata 2013-2023. Projekty obydwu uchwał uzyskały pozytywne opinie Regionalnej Izby Obrachunkowej w Łodzi. Uchwały te są przejawem podjęcia działań, które w rozstrzygnięciu nadzorczym wskazane były jako istotny element braku skuteczności w realizacji zadań organów Gminy i czynią nieaktualnym zarzut co do odsuwania w czasie decyzji w zakresie gospodarki finansowej Gminy. Dotyczy to zarówno budżetu, jak i wieloletnie prognozy finansowej.

Założenia budżetu oraz Wieloletniej Prognozy Finansowej pozostają w zgodności z postanowieniami ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U.2009.157.1240 z późn. zm.).

Podstawowe założenia budżetu na rok 2013 kształtują się następująco:

Pozycja	Kwota w zł
dochody budżetu gminy	24 392 784,00
dochody bieżące	19 060 614,00
dochody majątkowe	5 332 170,00
wydatki budżetu gminy	21 988 726,26
wydatki bieżące	18 979 636,72
wydatki majątkowe	3 009 089,54

nadwyżka budżetu	2 404 057,74
rozchody budżetu	2 404 057,74
rezerwa ogólna	23 000,00
rezerwa celowa	44 000,00
dochody związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych gminie	2 257 936,00
wydatki związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych gminie	2 257 936,00
wydatki majątkowe	3 009 089,54
dochody z tytułu wydania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	90 000
wydatki na realizację zadań określonych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	90 000

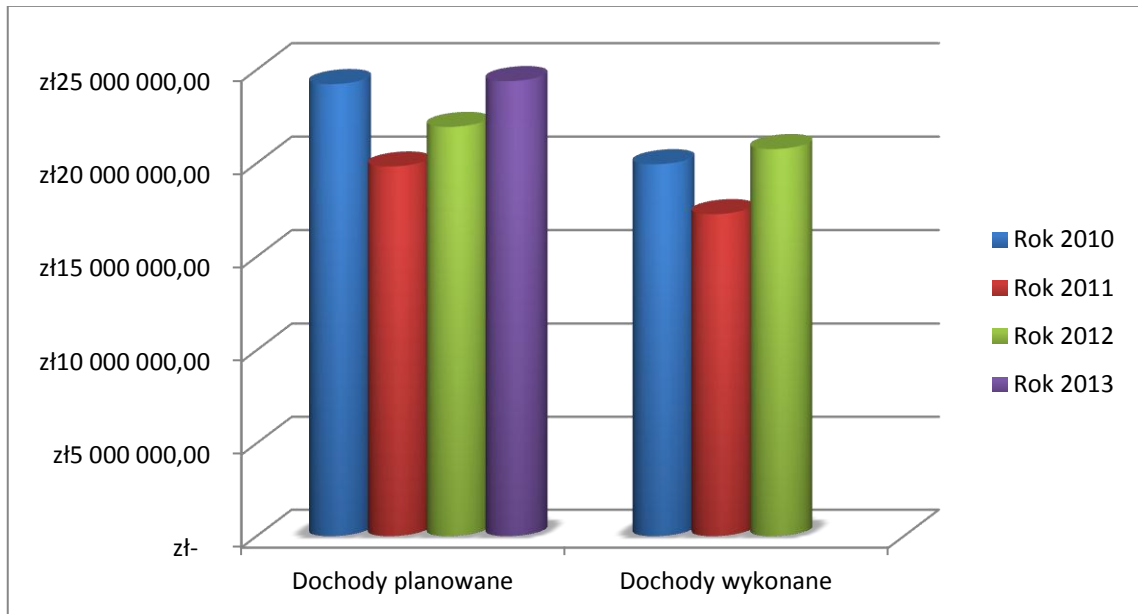
Systematycznie, mimo kryzysu gospodarczego, rosną dochody Gminy, zaś w 2013 roku zaplanowano znaczącą nadwyżkę budżetową przeznaczoną na pokrycie zobowiązań z lat ubiegłych.

Rok	Dochody Gminy Pątnów		Deficyt/ Nadwyżka w budżecie Gminy	% udział deficytu/nadwyżki w stosunku do dochodów ogółem	
	Plan	Wykonanie		Planowanych	Wykonanych
2010	24 234 422,14	19 947 000,56	-5 571 747,80	-22,99	-27,93
2011	19 829 631,64	17 280 094,62	1 779 306,02	8,97	10,30
2012	21 945 800,96	20 761 962,75	456 775,80	2,08	2,20
2013	24 392 784,00	-	2 404 057,74	9,86	-

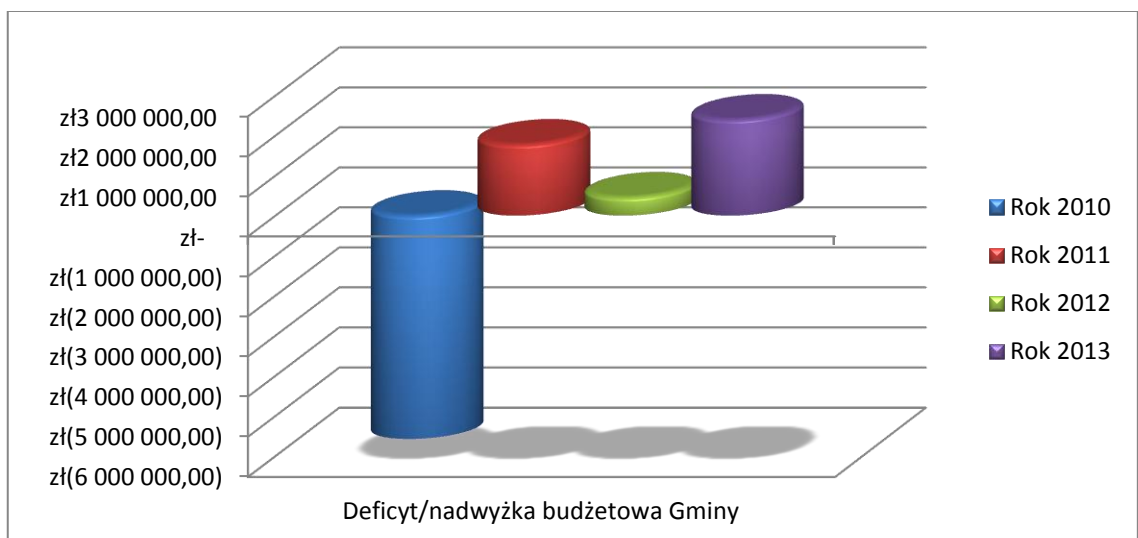
W latach 2010 – 2013 w Gminie Pątnów deficyt wystąpił tylko w 2010 roku w kwocie 5.571.747,80 zł , co stanowiło 22,99 % w stosunku do dochodów planowanych , natomiast w stosunku do dochodów wykonanych 27,93 %. W latach 2011 -2012 budżet Gminy zamknął się nadwyżką, ponieważ w tych

latach nie została zrealizowana planowana w budżecie pożyczka z budżetu państwa. Na 2013 rok zaplanowana jest nadwyżka budżetowa w kwocie 2.404.057,74 zł.

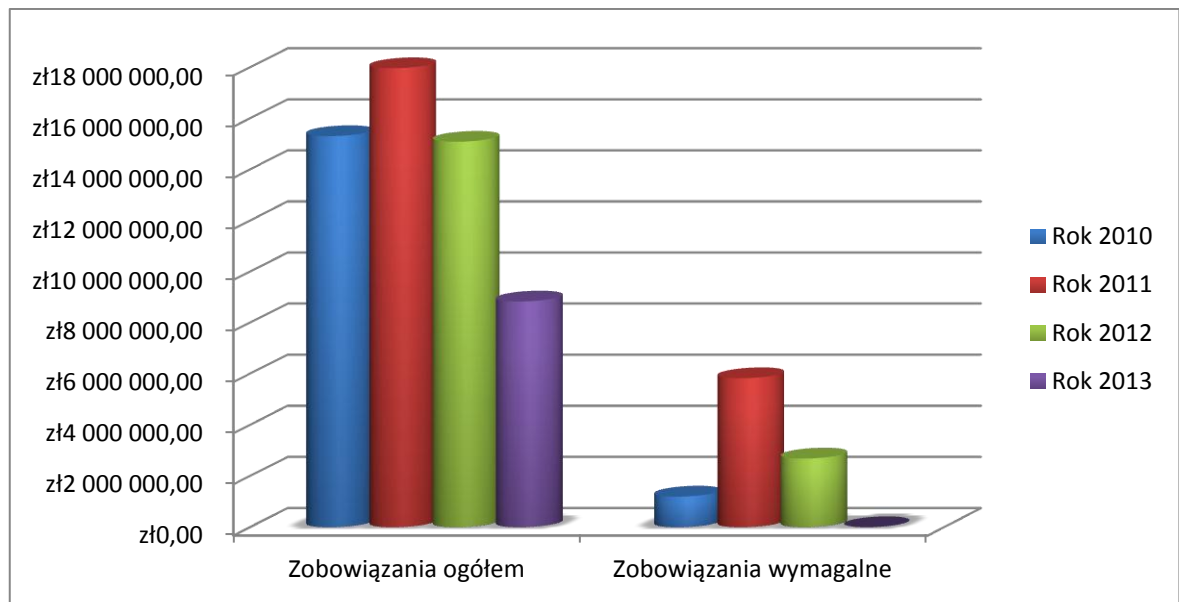
Gmina dzięki istotnym oszczędnościom osiągnęła znaczący sukces w postaci zredukowania deficytu budżetowego występującego w roku 2010, aby w latach 2011-2013 osiągnąć nadwyżkę budżetową przeznaczoną na spłatę zobowiązań z lat ubiegłych.

Stan zobowiązań, w tym wymagalnych, w latach 2010-2013 kształtuje się następująco:

Rok	2010	2011	2012	2013 (planowane)
Zobowiązania ogółem	15.307.072,91	17.965.884,28	15.085.930,50	8.829.814,54 z
Zobowiązania wymagalne	1.196.238,10	5.824.122,16	2.685.138,76	0,00

Widoczny wzrost zobowiązań wymagalnych w roku 2011 był wynikiem konieczności rozliczeń z wierzycielami z tytułu inwestycji za rok 2010 i lata wcześniejsze, które zostały rozpoczęte przez poprzednie władze bez dostatecznego zabezpieczenia środków finansowych, lub też na tyle nieudolnie, że pozyskane środki trzeba było zwracać. Na rok 2013 nie planuje się wystąpienia żadnych zobowiązań wymagalnych.

Znaczącą poprawę odnotowano również w sferze negocjacji z wierzycielami Gminy, co pozwoliło na odroczenie niektórych płatności lub też rozłożenie ich na raty.

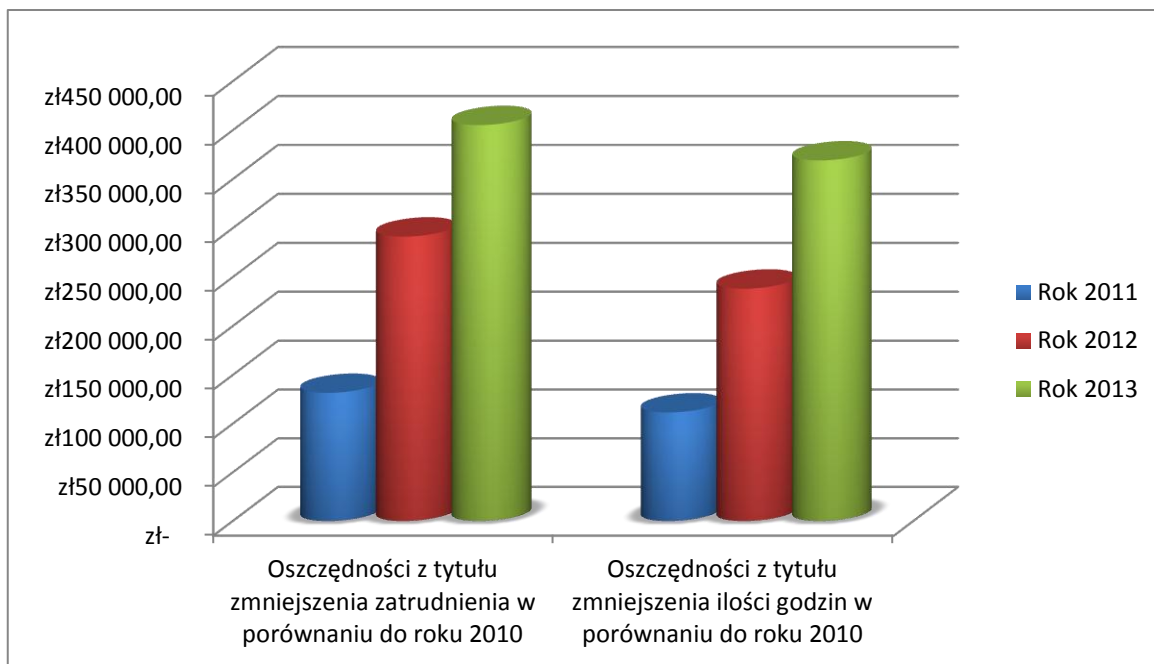
Ponadto określone rezultaty przyniosła też realizacja uchwalonego w dniu 14 listopada 2011 r. Programu naprawczego finansów Gminy Pątnów (Uchwała Rady Gminy Nr XI/45/2011 ze zm.).

Osiągnięto zdecydowaną większość strategicznych celów Programu naprawczego, zarówno w sferze oszczędności, jak i restrukturyzacji zatrudnienia oraz ograniczenia wydatków inwestycyjnych.

Największe oszczędności poczyniono w zakresie wydatków oświatowych. Zlikwidowano etaty menagerów oświatowych (kierujących poszczególnymi szkołami) zastępując je etatami dyrektorów-nauczycieli, którym powierzono również zajęcia dydaktyczne. Zredukowano zarówno ilość etatów nauczycielskich, jak i godzin zajęć, co pozwoliło znacząco zmniejszyć wydatki w zakresie oświaty. Oszczędności w poszczególnych sferach przedstawia poniższa tabela.

Rok	2011	2012	2013
Zmniejszenie ilości etatów nauczycielskich w poszczególnych latach	2,59	4,20	5,06
Zmniejszenie ilości etatów pomocniczych i obsługi w poszczególnych latach	-	5,33	5,33
Zmniejszenie ilości godziny dydaktycznych w poszczególnych latach	2 334	3 399	4 556
Oszczędności z tytułu zmniejszenia zatrudnienia w porównaniu do roku 2010	131 637,00	291 292,24	405 223,07
Oszczędności z tytułu zmniejszenia ilości godzin w porównaniu do roku 2010	111 500,00	238 113,56	369 113,05

Oszczędności z tytułu zmniejszenia ilości etatów, jak również ilości godzin osiągnięty w latach 2011-2013 prezentuje poniższy wykres:

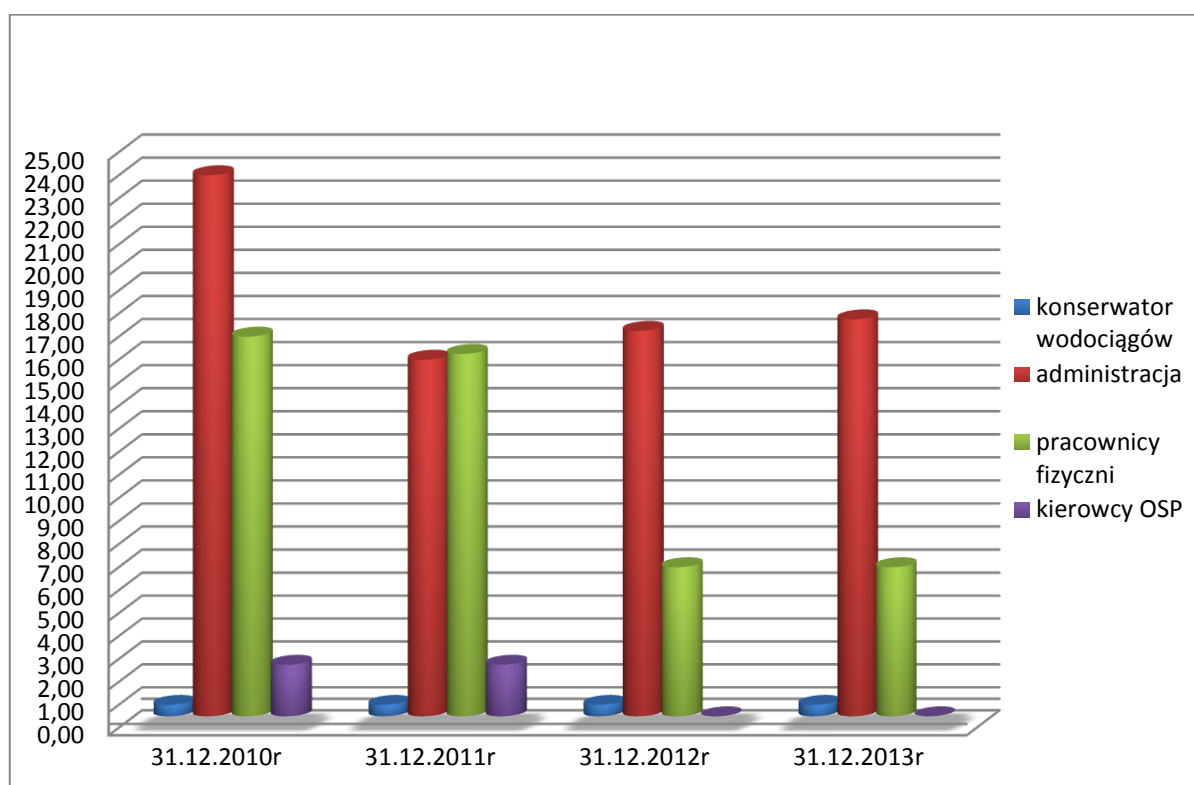
Nawniosek Wójta Rada Gminy 25 stycznia 2012 r. utworzyła Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny, który jako gminna jednostka organizacyjna zapewnił obsługę administracyjno-finansową wszystkich szkół publicznych z terenu Gminy umożliwiając reorganizację i zmniejszenie zatrudnienia w administracji szkół.

Oszczędności wdrożone też w zakresie obsługi kotłowni Zespołów Szkół Samorządowych z terenu Gminy Pątnów.

Władze Gminy dokonały także zmian organizacyjnych w Urzędzie Gminy połączonych ze zmniejszeniem zatrudnienia. Zlikwidowano też wydziały ograniczając liczbę stanowisk kierowniczych. Pozwoliło to poczynić znaczące oszczędności w latach 2010-2013.

	stan na dzień			prognoza na dzień
	31.12.2010r	31.12.2011r	31.12.2012r	31.12.2013r
konserwator wodociągów	1,00	1,00	1,00	1,00
administracja	24,00	16,00	17,25	17,75
pracownicy fizyczni	17,00	16,25	7,00	7,00
kierowcy OSP	2,75	2,75	0,50	0,50
RAZEM	44,75	36,00	25,75	26,25

Jak wynika z w/w zamieszczonych danych Gmina Pątnów w drodze realizacji programu naprawczego sukcesywnie zmniejsza wielkość zatrudnienia w Urzędzie Gminy. I tak ogólna liczba etatów w roku 2012 w stosunku do roku 2010 spadła aż o 42,46%, z czego największy udział ma ograniczenie zatrudnienia wśród pracowników fizycznych (spadek o 58,82%) oraz w dziale administracji (spadek o 28,13%). Na koniec roku 2013 planuje się zatrudnienie na poziomie 26,25 etatu. co w stosunku do roku bazowego (2010 r.) daje zmniejszenie o 41,34 % czyli 18,50 etatu.

Powyższe redukcje zatrudnienia oraz ograniczenia wynagrodzeń (w tym Wójta Gminy) pozwoliły na osiągnięcie oszczędności związanych z wynagrodzeniami pracowników, które kształtują się następująco:

Rok	2011	2012
Oszczędności z tytułu zmniejszenia zatrudnienia w porównaniu do roku 2010	166.812,26 zł	546.145,21 zł

Władze Gminy, w szczególności organ wykonawczy, podjęły także wiele działań zmierzających do poprawy merytorycznej sfery działania Urzędu Gminy i jej służb finansowo-księgowych, co uchronić ma Gminę przed nieprawidłowościami w prowadzeniu ksiąg rachunkowych i gospodarki finansowej Gminy. Działania te objęły między innymi zmiany personalne (na stanowisku Skarbnika Gminy i jego Zastępcy).

O znaczącej poprawie funkcjonowania jednostki samorządowej przekonują też wyniki kompleksowej kontroli gospodarki finansowej i zamówień publicznych, realizowanej przez kontrolerów Regionalnej Izby Obrachunkowej w Łodzi w okresie od 15 października do 7 grudnia 2012 r. i obejmującej lata 2011 i 2012 (do 30 września). Kontrola ta wskazała pewne drobne uchybienia w działalności służb finansowo-księgowych, jednak ogólny obraz wyłaniający się z przeprowadzonych czynności kontrolnych napawa optymizmem, co do dalszego prawidłowego funkcjonowania Gminy Pątnów w sferze gospodarki finansowej.

Oszczędności uzyskano również w zakresie wydatków Gminy Pątnów z tytułu wynajmu firm zewnętrznych do odśnieżania dróg gminnych:

Rok	2010	2011	2012
Kwota przeznaczona na odśnieżanie	37.765,65	2.332,80	3.456,00

W roku 2013 do odśnieżania wykorzystywany jest wyłącznie sprzęt własny Gminy Pątnów (samochody pożarnicze OSP), co spowoduje obniżenie kosztów odśnieżania z tytułu wynajmu firm zewnętrznych w stosunku do roku 2010 o ok. 37.500 zł.

Zmodyfikowano również zasady funkcjonowania Sołeckich Centrów Kultury, Rekreacji i Sportu, przekazując siedziby Centrów do bezpłatnego używania Sołectwom, co ograniczyło koszty utrzymania budynków i działek.

V. Współpraca Rady Gminy i Wójta

Znaczącej poprawie uległy też relacje pomiędzy organami Gminy – Radą i Wójtem. Po początkowych trudnościach w komunikacji i braku zaufania wynikającego ze zmiany Wójta, organy rozpoczęły współpracę zarówno na płaszczyźnie uchwałodawczej, jak i w realizowaniu zadań Gminy.

Osiągnięto porozumienie w najważniejszych kwestiach dotyczących najbliższej przyszłości Gminy, a także perspektyw jej rozwoju.

Organy Gminy, zgodnie z postanowieniami ustawy o samorządzie gminnym, realizują swoje ustawowe zadania i współpracują ze sobą na wszystkich płaszczyznach funkcjonowania Gminy.

Rada Gminy udzieliła Wójtowi absolutorium za rok 2010 oraz 2011.

Obecne działania obydwu organów Gminy nakierowane są na jak najszybszą poprawę trudnej sytuacji Gminy i zapewnieniu jej sprawnego i zgodnego z prawem funkcjonowania dla dobra publicznego, mając na względzie dobro Gminy i jej mieszkańców.

Widocznym przejawem dobrej współpracy jest przyjęcie przez Radę Gminy uchwały Nr XXV/152/2013 z dnia 14 lutego 2013 r. w sprawie zatwierdzenia Strategii działań naprawczych oraz rozwoju Gminy Pątnów.

VI. Pozyskiwanie inwestorów w sferze energetyki wiatrowej

Rozwija się także współpraca w zakresie rozwoju na terenie Gminy elektrowni wiatrowych. Aktywną współpracę Gmina prowadzi min. z firmami Elektrownie wiatrowe w Pątnowie Sp. z o.o. z Pątnowa, jak również Energy Eco sp. z o.o. z Wielunia oraz Ekoenergia s.c. z Tuszyna, Wind Projekt sp. z o.o. z Inowrocławia.

W chwili obecnej na obszarze Gminy Pątnów prowadzone są konsultacje społeczne oraz trwają postępowania administracyjne w sprawie wydania decyzji środowiskowych na realizację przedsięwzięć polegających na budowie ponad 30 elektrowni wiatrowych.

3 elektrownie zostały już oddane do eksploatacji. Inwestor złożył w sierpniu 2012r. deklarację podatkową w sprawie podatku od budowli.

Obecnie prowadzone są 4 postępowania administracyjne w sprawie wydania decyzji o warunkach zabudowy dla inwestycji polegającej na budowie 5 elektrowni wiatrowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą w m. Pątnów, Popowice, Kamionka.

Ze względu na znaczny obszar gminy, wynoszący ok. 114 km², położenie w południowo – zachodniej części województwa łódzkiego na Wyżynie Wieluńskiej oraz korzystne warunki wietrzności, Gmina Pątnów stanowi atrakcyjny obszar pod lokalizację urządzeń służących do wykorzystywania siły wiatru – elektrowni wiatrowych. Energetyka wiatrowa z uwagi na bezemisyjne funkcjonowanie, stanowi ważne narzędzie polityki klimatycznej i ekologicznej.

Rozwój energetyki wiatrowej oraz fotowoltaiki przy spełnieniu wymagań określonych w ustawie z dnia 3 października 2008r o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska

oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008r. Nr 199, poz. 1227 ze zm.) oraz ustawie z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003r. Nr 80 poz. 717 ze zm.), jest niezbędnym elementem kształtowania polityki przestrzennej każdej Gminy w zakresie rozwoju energetyki, wpisanym w obowiązki wynikające z traktatu akcesyjnego RP do Unii Europejskiej oraz Dyrektywy 2009/28/WE Parlamentu Europejskiego i Rady Europy w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniającej i w następstwie uchylającej dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE.

Wyznaczenie określonych terenów preferowanych do rozwoju energetyki związanej z OZE, przy zachowaniu uwarunkowań ograniczających takie zainwestowanie (ocena oddziaływania akustycznego, minimalne odległości od zabudowań, siedlisk przyrodniczych i innych) - obok wymiernych korzyści finansowych dla budżetu - wpłynie na wzrost konkurencyjności Gminy w regionie oraz na napływ nowych inwestorów i technologii.

Podjęte działania przez Gminę Pątnów, zmierzające do zachęcania inwestorów produkujących energię ze źródeł odnawialnych, przy współpracy z mieszkańcami gminy Pątnów przysporzą korzyści ekonomiczne gminie z tytułu podatków a mieszkańcom z tytułu dzierżawy gruntów.

Szacuje się, że na podstawie złożonych dokumentów przez inwestorów, co roku do gminy z tytułu 2% podatku od budowli oraz podatku od gruntów wykorzystywanych na cele prowadzenia działalności gospodarczej w przypadku instalacji fotowoltaicznych może już niebawem wpływać kwota ok. 3 000 000,00zł.

VII. Działania prorozwojowe planowane na lata 2013 i następne

Ze względu na trudności finansowe Gminy przeniesieniu na lata następne uległo większość wydatków inwestycyjnych. Gmina zamierza jednak aktywnie korzystać z nowej perspektywy budżetowej UE w latach 2014-2021 i rozwijać infrastrukturę i współpracę w następujących segmentach:

1. Infrastruktura drogowo-komunikacyjna

- a) modernizacja istniejącej sieci dróg,
- b) wykonanie nawierzchni z mas bitumicznych na drogach gminnych łączących drogi powiatowe i krajowe,
- c) modernizacja istniejących dróg gminnych łączących sąsiednie gminy w szczególności na terenie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego,
- d) wyznaczanie nowych i modernizacja istniejących ciągów pieszych,
- e) urządzenie tras turystycznych, szlaków i dróg rowerowych,

2. Infrastruktura zaopatrzenia w wodę

- a) rozbudowa istniejących sieci wodociągowych i przyłączy zagrodowych,
- b) połączenie istniejących sieci wodociągowych z projektowaną siecią Załęcze Wielkie – Madęły - Załęcze Wielkie – Piaski - Załęcze Małe – Bukowce,
- c) modernizacja i rozbudowa istniejącej Stacji Uzdatniania Wody w Pątnowie,
- d) budowa stacji redukcyjnych i przepompowni

3. Infrastruktura odprowadzania nieczystości

- a) budowa sieci kanalizacyjnej,
- b) jak najszybsza budowa oczyszczalni ścieków,

- c) budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.
4. Gospodarka odpadami
- a) wprowadzenie systemu segregacji odpadów we wszystkich miejscowościach na terenie gminy,
  - b) wdrażanie systemu edukacji ekologicznej w szkołach,
  - c) ograniczenie wprowadzania odpadów bezpośrednio do środowiska,
  - d) organizowanie terenów zieleni urządzonej,
  - e) wprowadzanie ekologicznych systemów grzewczych.
5. Turystyka
- a) Rozwój infrastruktury technicznej w aspekcie ochrony środowiska w samym parku i jego otoczeniu (budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków).
  - b) Promowanie i rozwój turystyki – kwalifikowanej i krajoznawczej.
  - c) Promocja i rozwój gospodarstw agroturystycznych.
  - d) Rozwijanie formy ekologicznej rolnictwa na obszarze parku krajobrazowego.
  - e) Utrzymanie na obecnym poziomie niskiego stopnia degradacji środowiska.
  - f) Ochrona najatrakcyjniejszych terenów turystycznych gminy tj. Dolina rzeki warty oraz obszarów leśnych przed degradującym zagospodarowaniem.
  - g) Dostosowanie zgodności proponowanego zagospodarowania turystycznego z wyznaczonymi strefami o różnej intensywności użytkowania i o różnych formach rekreacji.
6. Intensyfikacja współpracy z inwestorami i sektorem gospodarczym.
7. Intensyfikacja współpracy z organizacjami pozarządowymi i społecznością lokalną.

VIII. Podsumowanie

Dokonana analiza działań naprawczych oraz strategii rozwoju Gminy Pątnów wyraźnie wskazuje, że obecnie działające organy Gminy przejęły Gminę w stanie uzasadniającym zastosowanie środków nadzoru, w tym zarządu komisarycznego już w trzecim roku poprzedniej kadencji 2006-2010. W 2010 roku finanse Gminy nie pozwalały na jej działanie zgodne z prawem, zaś organizacja działania Urzędu i jednostek organizacyjnych uniemożliwiała jakiegokolwiek racjonalne zarządzanie Gminą. Również realizowane inwestycje nie miały, w przeważającej mierze, uzasadnienia do ich prowadzenia, te zaś, które mogły stać się sukcesem Gminy, poprzez nieudolność i działanie sprzeczne z prawem poprzednich władz, stały się zarzewiem kolejnych kłopotów finansowych. Również osoby częściowo odpowiedzialne za zaniedbania poprzedniej kadencji (np. Skarbnik Gminy) nie starały się wesprzeć nowych władz.

W tej trudnej dla Gminy sytuacji nieuchronne, jak się wydaje, było wkroczenie organów nadzoru, które dostrzegając niewydolność finansową Gminy podjęły działania nadzorcze, których skutkiem było wydanie przez Prezesa Rady Ministrów rozstrzygnięcia nadzorczego o zawieszeniu organów Gminy i ustanowieniu zarządu komisarycznego.

Mimo tak trudnej sytuacji Wójt i Rada Gminy współpracując ze sobą podjęły działania zmierzające do poprawy sytuacji w Gminie. Opracowano i uchwalono Program naprawczy finansów Gminy Pątnów, który jest od ponad roku skutecznie realizowany. Osiągnięto zdecydowaną większość strategicznych celów Programu naprawczego, zarówno w sferze oszczędności, jak i restrukturyzacji zatrudnienia oraz ograniczenia wydatków inwestycyjnych.

Zgodnie z jego założeniami osiągnięto znaczące oszczędności w zakresie wydatków oświatowych. Zlikwidowano etaty menagerów oświatowych (kierujących poszczególnymi szkołami) zastępując je etatami dyrektorów-nauczycieli, którym powierzono również zajęcia dydaktyczne. Zredukowano zarówno ilość etatów nauczycielskich, jak i godzin zajęć, co pozwoliło znacząco zmniejszyć wydatki w zakresie oświaty.

Na wniosek Wójta Rada Gminy stworzyła Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny, który jako gminna jednostka organizacyjna zapewnił obsługę administracyjno-finasową wszystkich szkół publicznych z terenu Gminy umożliwiając reorganizację i zmniejszenie zatrudnienia w administracji szkół.

Oszczędności wdrożone też w zakresie obsługi kotłowni Zespołów Szkół Samorządowych z terenu Gminy Pątnów.

Władze Gminy dokonały także zmian organizacyjnych w Urzędzie Gminy połączonych ze zmniejszeniem zatrudnienia. Zlikwidowano też wydziały ograniczając liczbę stanowisk kierowniczych. Pozwoliło to poczynić znaczące oszczędności w latach 2010 - 2013.

Powyższe redukcje zatrudnienia oraz ograniczenia wynagrodzeń (w tym Wójta Gminy) pozwoliły na osiągnięcie oszczędności związanych z wynagrodzeniami pracowników.

Władze Gminy, w szczególności organ wykonawczy, podjęły także wiele działań zmierzających do poprawy merytorycznej sfery działania Urzędu Gminy i jej służb finansowo-księgowych, co uchronić ma Gminę przez nieprawidłowościami w prowadzeniu ksiąg rachunkowych i gospodarki finansowej Gminy. Działania te objęły między innymi zmiany personalne (na stanowisku Skarbnika Gminy i jego Zastępcy).

Uchwałą Nr XXIV/140/2013 z dnia 30 stycznia 2013 r. Rada Gminy Pątnów przyjęła budżet na rok 2013, zaś uchwałą Nr XXIV/139/2013 z dnia 30 stycznia

2013 r. Wieloletnią Prognozę Finansową Gminy na lata 2013-2023. Projekty obydwu uchwał uzyskały pozytywne opinie Regionalnej Izby Obrachunkowej w Łodzi. Uchwały te są przejawem podjęcia działań, które w rozstrzygnięciu nadzorczym wskazane były jako istotny element braku skuteczności w realizacji zadań organów Gminy i czynią nieaktualnym zarzut co do odsuwania w czasie decyzji w zakresie gospodarki finansowej Gminy. Dotyczy to zarówno budżetu, jak i wieloletnie prognozy finansowej.

O znaczącej poprawie funkcjonowania jednostki samorządowej przekonują też wyniki kompleksowej kontroli gospodarki finansowej i zamówień publicznych, realizowanej przez kontrolerów Regionalnej Izby Obrachunkowej w Łodzi w okresie od 15 października do 7 grudnia 2012 r. i obejmującej lata 2011 i 2012 (do 30 września). Kontrola ta wskazała pewne drobne uchybienia w działalności służb finansowo-księgowych, jednak ogólny obraz wyłaniający się z przeprowadzonych czynności kontrolnych napawa optymizmem, co do dalszego prawidłowego funkcjonowania Gminy Pątnów w sferze gospodarki finansowej.

Założenia budżetu oraz Wieloletniej Prognozy Finansowej uznano za zgodne z postanowieniami ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Systematycznie, mimo kryzysu gospodarczego, rosną dochody Gminy, zaś w 2013 roku zaplanowano znaczącą nadwyżkę budżetową przeznaczoną na pokrycie zobowiązań z lat ubiegłych.

Znaczącą poprawę odnotowano również w sferze negocjacji z wierzycielami Gminy, co pozwoliło na odroczenie niektórych płatności lub też rozłożenie ich na raty.

Należy przyjąć, że niniejsze opracowanie, którego celem było wykazanie aktywności władz Gminy oraz Wspólnoty Gminnej, stanowić powinno płaszczyznę do kontynuowania dyskusji na temat przyszłości i rozwoju Gminy oraz dalszej walki o utrzymanie samodzielności przez Gminę Pątnów

i rozwiązania wszystkich nagromadzonych, głównie w poprzedniej kadencji, trudności.

Niniejsza Strategia zostanie dołączona do wniosku do Prezesa Rady Ministrów o uchylenie rozstrzygnięcia nadzorczego w sprawie zawieszenia organów Gminy i ustanowienia zarządu komisarycznego, co zapewni możliwość dalszego skutecznego działania przez Wójta i Radę Gminy na rzecz dobra gminy i jej mieszkańców.

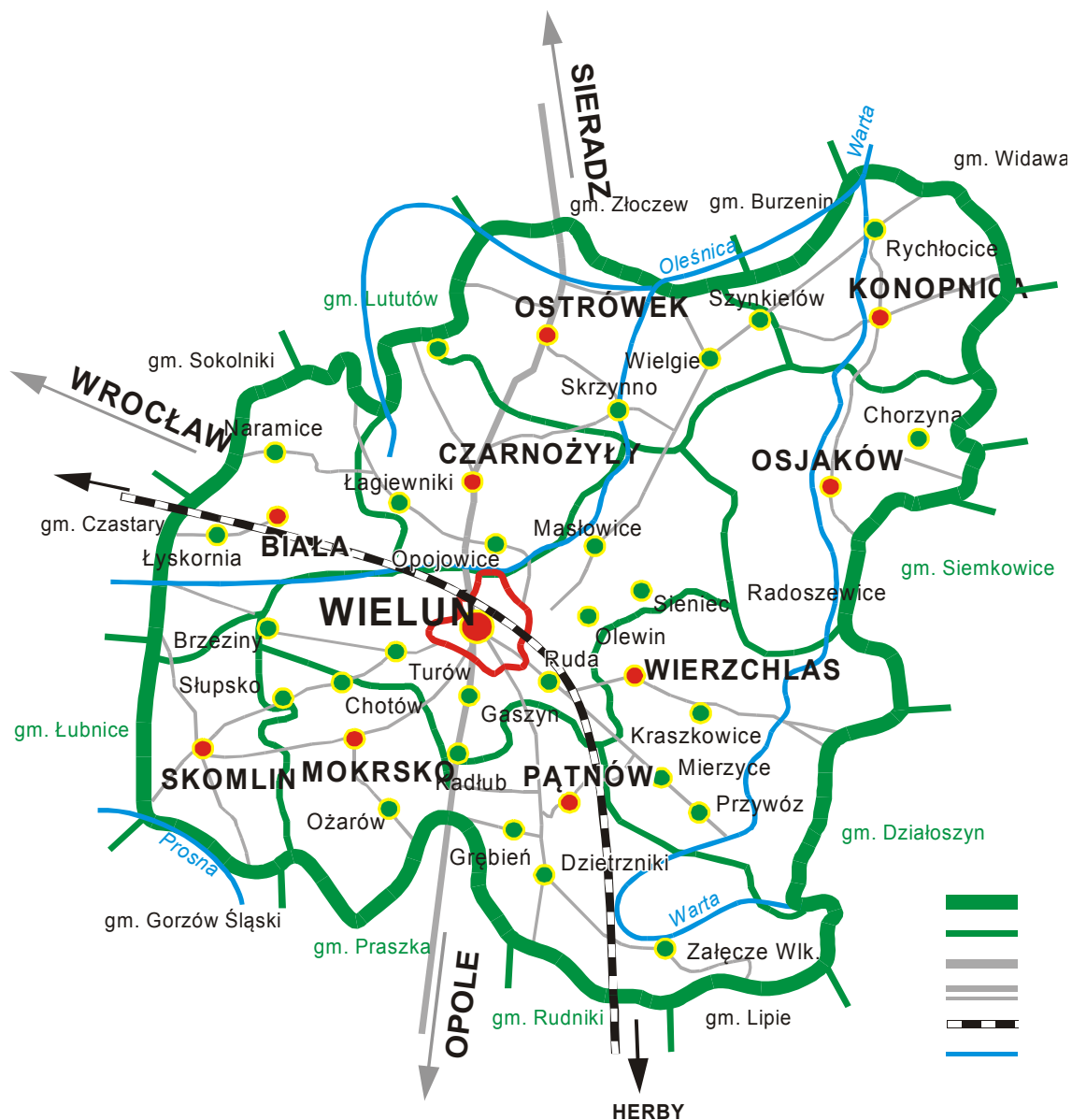
IX. Załącznik – Podstawowe informacje o Gminie Pątnów

1. Położenie

Gmina Pątnów położona jest w południowo – zachodniej części województwa łódzkiego na Wyżynie Wieluńskiej będącej częścią Wyżyny Krakowsko – Częstochowskiej, na terenie powiatu wieluńskiego. Pod względem fizyczno – geograficznym wchodzi ona w skład Obniżenia Liswarty, Wysoczyzny Wieruszowskiej oraz Kotliny Szczercowskiej. Teren gminy przecina łukiem Dolina Warty od wschodu w kierunku północnym tworząc tzw. „Wielki Łuk Warty”. Gmina graniczy z gminą miejską Wieluń oraz gminami Wierzchlas, Działoszyn od północy, Lipie (woj. śląskie), Rudniki, Praszka (woj. opolskie) od wschodu i Morsko od zachodu. Gmina Pątnów składa się z dwunastu sołectw o zróżnicowanym obszarze i zaludnieniu (do największych wsi należą Pątnów, Dietrzniki, Grębień). Powierzchnia całej gminy wynosi 11430 ha, na której mieszka 6608 mieszkańców, gęstość zaludnienia wynosi 58 osób/km².

Gmina jest dogodnie skomunikowana z najbliższymi ośrodkami: Łodzią, Częstochową oraz Opolem. Przez jej teren przebiega ważny korytarz tranzytowy o znaczeniu regionalnym. Z północy na południe – droga krajowa nr 45 łącząca Wieluń z Opolem oraz droga krajowa nr 43 łącząca Wieluń z Częstochową. Dzięki linii kolejowej nr 320 mieszkańcy gminy posiadają dogodne połączenie z Wieluniem oraz Herbami, które stanowią węzeł kolejowy na trasie Opole – Częstochowa a także z całym Górnym Śląskiem.

Najbardziej atrakcyjne tereny gminy pod względem przyrodniczo – krajobrazowym, położone są w obrębie zakola Warty. Obszar ten został objęty przestrzenną formą ochrony w postaci **Załęczańskiego Parku Krajobrazowego**, który wraz z otuliną zajmuje ponad 70% powierzchni Gminy Patnów. Park w obszarze gminy zajmuje tereny o niepowtarzalnym krajobrazie, osobliwej faunie i florze w szczególności malowniczy odcinek rzeki Warty określany jako najpiękniejszy i najwartościowszy przyrodniczo w całym jej biegu. Elementem struktury funkcjonalno – przestrzennej decydującym o charakterze krajobrazu gminy jest znaczny udział terenów leśnych, występującym przede wszystkim we

wschodniej oraz południowej jej części. Lasy zajmują 3757 ha, co stanowi 32% obszaru gminy. Użytki rolne zajmują przede wszystkim zachodnie i północne tereny gminy o powierzchni 6673 ha, co stanowi 58% jej obszaru. Tak znaczny ich udział określa rolniczy charakter gminy.

Na terenie gminy funkcjonuje 1730 gospodarstw domowych z czego 1230 użytkuje indywidualnie gospodarstwa rolne a 500 to gospodarstwa domowe bez użytkowania indywidualnego gospodarstwa rolnego a ponadto instytucje o charakterze publicznym (szkoły, urząd gminy, bank, parafie rzymsko – katolickie oraz strażnice OSP). łącznie około 1750 jednostek.

Lp.	Nazwa cechy	Jednostki miary	2012 r.
1.	Powierzchnia ogółem w ha	ha	11430
2.	Sołectwa ogółem	jed.	12
3.	Przedszkola	obiekt	6
4.	Miejsca w przedszkolach ogółem	miejsce	250
5.	Szkoły podstawowe	obiekt	6
6.	Gimnazja	obiekt	3
7.	Uczniowie szkół podstawowych ogółem	osoba	413
8.	Uczniowie gimnazjum ogółem	osoba	242
9.	Apteki i punkty apteczne	obiekt	2
10.	Placówki biblioteczne	obiekt	1
11.	Księgozbiór w woluminach	wol.	15801

Tereny w tzw. Załęczańskim łuku Warty wchodzą w skład europejskiej sieci obszarów najcenniejszych przyrodniczo NATURA 2000 – jako obszar ochrony siedliskowej.

Najbardziej wartościowymi elementami, przyrody, krajobrazu i kultury na terenie parku (w granicach terytorialnego zasięgu nadleśnictwa) są:

Walory krajobrazowe.

Zakole (łuk) Warty. Warta na terenie ZPK jest przykładem naturalnej, dużej wyżynno-nizinnej rzeki. Charakteryzuje się dużym urozmaiceniem doliny,

kształtu koryta i brzegów. Występują tutaj liczne wyspy w różnym stadium tworzenia się i zarastania oraz wiele starorzeczy, zróżnicowanych pod względem powstania i kształtu.

Wapienne wzgórza, skałki (tzw. ostańce) i głazy narzutowe. Jurajskie wychodnie skalne dominują wzdłuż doliny Warty (na odcinku Raciszyn-Bukowce) oraz między doliną Warty a doliną Suchej Strugi. Towarzyszą im liczne pojedyncze skałki. Głazy narzutowe występujące na tym obszarze mają różne wielkości do największych, mających ponad 3 m obwodu.

Formy erozyjne - wąwozy i parowy. Parowy i wąwozy występują przede wszystkim w zachodniej części parku. Do najbardziej malowniczych należą Wąwóz Królowej Bony (pod wsią Bieniec).

Źródła. Jednym z ważnych składników krajobrazu ZPK są obszary źródliskowe. Mają one charakter wysięków jak i punktowych źródeł krasowych. Niektóre z nich są ocembrowane i stanowią źródła wody pitnej. Do największych obszarów źródliskowych należą: źródła wysiękowe pod Załęczem Wielkim, krasowe źródła o nazwie Granatowe Źródła (pomnik przyrody), źródło o nazwie Objawienie w uroczysku Budziaki.

2. Walory kulturowe:

Liczne odkrywki archeologiczne dokumentujące dzieje tego obszaru. Cenne odślonięcia archeologiczne występują przede wszystkim wzdłuż doliny Warty. Zaliczamy do nich kurhany, osady i cmentarzyska .

Obiekty budownictwa przemysłowego (m.in. młyny wodne). Przed 100 laty w dolinie Warty i na mniejszych ciekach wodnych funkcjonowało wiele młynów wodnych, do obecnych czasów przetrwał młyn w Kałużach – Kępowiźnie.

Stara, drewniana zabudowa wiejska. Do najstarszych obiektów budownictwa wiejskich należą nieliczne już wiejskie, wąskofrontowe chałupy z niewielkimi

podcieniami, można je jeszcze spotkać we wsi Załęcze Wielkie. Pochodzą one mniej więcej z połowy XIX w.

3. Walory przyrodnicze:

Obszary torfowiskowe. Tereny te nie zajmują dużych powierzchni, lecz często posiadają bogatą i rzadką florę. Na terenie parku najcenniejsze florystycznie torfowiska to: torfowiska Karczmarka koło Załęcza Wielkiego, polany śródleśne w uroczysku Kluski (torfowiska niskie).

Ponadto:

Użytki ekologiczne – „Wronia Woda” – starorzecze rzeki Warty,

11 pomników przyrody,

Park podworski z XVIII/XIXw w Pątnowie.

4. Walory turystyczne

Gmina Pątnów posiada predyspozycje do rozwijania na swoim terenie turystyki, której główną atrakcją są tereny Załęczańskiego Parku Krajobrazowego. Jak dotąd wykorzystuje się tylko w części jego specyficzne walory turystyczno – wypoczynkowe, sprzyjają one rozwojowi turystyki aktywnej połączonej z wyspecjalizowanymi formami rekreacji. Bliskie sąsiedztwo obszarów chronionych stanowi najważniejszy z walorów, jakie posiada gmina i jej otoczenie. Rzeką Warta stwarza możliwość atrakcyjnych wędrówek kajakowych. Atutem gminy są również zabytki architektury i sztuki.

Baza dla obsługi turystyki na terenie gminy składa się z ośrodków wypoczynkowych, obiektów agroturystyki, pól namiotowych, barów. Do najważniejszych z tych obiektów należą:

- Ośrodek Szkoleniowo – Wypoczynkowy Chorągwi Łódzkiej ZHP „Nadwarciański Gród” w Załęczu Wielkim; posiada 75 pokoi, 220 miejsc

noclegowych; jest wyposażony w salę konferencyjną, stadion z bieżnią oraz kort tenisowy,

- Ośrodek Wczasowy „Warta” w Kałużach – Kępowiznie na terenie którego znajduje się 11 domków z 100 miejscami noclegowymi; jest wyposażony w boiska, basen, świetlicę, plac zabaw dla dzieci.

Uzupełniającą formą obsługi turystycznej jest agroturystyka. Tę formę działalności prowadzą gospodarstwa we wsiach: Bieniec, Troniny, Cieśle, Załęcze Małe, Załęcze Wielkie, Dzietrzniki, Kałuże. Prócz noclegów oferują one również możliwość jazdy konnej. W miejscowości Kałuże – Kępowizna znajduje się pole namiotowe.

Gmina posiada bardzo dobre powiązanie z otoczeniem poprzez system szlaków turystycznych poprowadzonych na jej terenie. Są to:

- Pieszy szlak czerwony „Jury Wieluńskiej”,
- Pieszy szlak niebieski „Rezerwatów Przyrody Załęczańskiego Parku Krajobrazowego”,
- Pieszy szlak żółty „Szlak przez Wyżynę Wieluńską”,
- Pieszy szlak czarny „Kurhanów Książęcych”,
- Rowerowy szlak zielony „Nadwarciańskich Krajobrazów”,
- Rowerowy szlak niebieski „Załęczańskim łukiem Warty”
- Rowerowy szlak zielony „Przełomu Krzeszowskiego”,
- Dydaktyczna ścieżka przyrodnicza „Załęczańskim łukiem Warty” składająca się z 3 tras pieszo – rowerowych oraz trasy wodnej – spływu kajakiem.

Ważnym uwarunkowaniem rozwoju turystyki terenów gminy jest dobre powiązanie z układem szlaków kolejowych regionu oraz dwoma drogami krajowymi, które umożliwiają penetrację gminy z regionu Górnego Śląska.

5. Podział Gminy na jednostki pomocnicze i demografia

Gmina podzielona jest na 12 sołectw oraz 6 wsi. Ilość ludności Gminy z podziałem na sołectwa i wsie na koniec 2012 r. kształtuje się następująco:

LP.	SOŁECTWA	WSIE	LICZBA LUDNOŚCI
1.	Bieniec		549
2.	Dzietrzniki		1051
3.	Grabowa		82
4.	Grębień		587
5.	Józefów		130
6.	Kałuże		239
7.	Kamionka		592
8.	Kluski		93
9.	Pątnów		1465
10.	Popowice		518
11.	Załącze Małe		646
12.	Załącze Wielkie		384
13.		Budziaki	13
14.		Bukowce	11
15.		Cieśle	65
16.		Gligi	77
17.		Madęły	5
18.		Troniny	66
	OGÓŁEM		6573

Struktura demograficzna Gminy przedstawia się następująco.

Statystyka mieszkańców Gminy Pątnów wg grup wiekowych

(stan na 31 grudnia każdego roku)

Wiek	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
0-2	237	231	220	215	229	232	245	224	213
3	69	77	87	72	68	77	76	76	78
4-5	178	151	142	164	158	140	144	153	151
6	70	95	82	69	73	87	72	65	78
7	89	71	94	84	70	74	85	73	65
8-12	494	468	435	427	422	404	392	405	383
13-15	314	324	316	314	294	280	266	245	250
16-17	185	192	212	211	214	217	205	195	182
18	89	94	90	103	112	101	113	103	102
19-65 M	2071	2072	2076	2073	2097	2125	2144	2151	2157
19-60 K	1729	1734	1750	1769	1779	1790	1801	1822	1821
>65M	318	328	318	315	313	310	300	304	330
>60K	744	729	724	734	738	746	751	757	763
Ogółem	6587	6566	6546	6550	6567	6583	6594	6573	6573

